

КРАЄЗНАВСТВО

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у квітні 1927 року Українським комітетом краєзнавства

Репресований у 1930 році

Відроджений 1993 року з ініціативи Національної спілки краєзнавців України

2 (127)'2024

10.15407/kraieznavstvo2024.02

Головний редактор

Олександр Реєнт

Редакційна колегія:

Олег Бажан

(перший заступник

головного редактора)

Лариса Синявська

(заступник

головного редактора)

Дмитрій Ніколайчук

(відповідальний секретар)

Богдан Андрусишин

Володимир Великий

Людмила Вовчук

Сергій Гальчак

Олександр Гончаров

Олександр Гуржій

Володимир Дмитрук

Олександр Добржанський

Олександр Завальнюк

Матеуш Каміонка

Ігор Коляда

Андрій Королько

Михайло Косило

Віктор Коцур

Олександр Лисенко

Руслана Маньковська

Наталія Мех

Володимир Милько

Ірина Петренко

Олег Рафальський

Олександр Рубльов

Григорій Савченко

Валерій Смолій

Юрій Стецик

Сергій Шумило

Засновники:

Національна спілка

краєзнавців України

Інститут історії України

НАН України

ISSN 2222-5250

ЗМІСТ

До 70-річчя утворення Черкаської області	6
Олександр Реєнт (м. Київ). Державотворчий потенціал українського краєзнавства у контексті 70-річчя утворення Черкаської області	7
Олександр Шамрай (м. Черкаси). Підтримка краєзнавства як складова гуманітарної політики органів державної влади	13
Валентин Лазуренко (м. Черкаси). Краєзнавство Черкащини в умовах воєнного стану як чинник ідеологічного опору російському агресорові	18
Василь Мельниченко (м. Черкаси). Утворення та розвиток Черкаської області. Край у добу творення незалежної України	29
Григорій Голиш, Лариса Лисиця (м. Черкаси). Творчий доробок краєзнавців Черкащини в умовах повномасштабної агресії Російської Федерації проти України (2022–2023 рр.)	36
Черкащина: історичні та соціокультурні аспекти	45
Віктор Козоріз (м. Харків). Історія Золотоніського земства у працях Федора Щербини	46
Володимир Щербатюк (м. Київ). Протистояння селян Черкащини більшовикам у 1920 році	54
Тетяна Клименко (м. Черкаси). «Великий терор» 1937–1938 рр. на Черкащині (за матеріалами Державного архіву Черкаської області)	60
Петро Горохівський (м. Умань). Міфи та реальність «соціалістичного змагання» у 1930-х рр. (за матеріалами газети «Христинівський залізничник»)	67
Олег Бажан (м. Київ), Вадим Золотарьов (м. Харків). До питання про діяльність міждрайонних оперативних груп обласних управлінь НКВС УРСР у липні 1937 р. – листопаді 1938 р. на прикладі «уманського куща»	75
Андрій Загоруйко, Анна Білай, Маріна Харабара (м. Київ). Факти канібалізму у 1933 році на території району імені Петровського (Городищенського) Київської області за матеріалами Галузевого державного архіву МВС	97
Олександр Бонь (м. Київ). Михайло Драй-Хмара: життя літератора за рядками власного щоденника	106
3 історії міст і сіл Черкаського краю	113
Дмитро Куштан (м. Черкаси). Ще раз про час заснування та ранню історію міста Черкаси	114

Лариса Синявська (м. Черкаси), Оксана Силка (м. Київ). Черкаська міська дума в 1900–1919 рр.: склад, повноваження, функції	125	Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії України НАН України (протокол № 9 від 28 листопада 2024 р.)
Тетяна Кузнець (м. Умань). Образ міста Умань зі сторінок періодичних видань Київської губернії XIX – початку XX століття	133	Журнал зареєстровано Національною радою з питань телебачення і радіомовлення (Рішення №800 від 14.03.2024 року. Протокол № 10. Ідентифікатор медіа R 30-03175)
Наталія Чигирик (м. Чигирин). Переселення придніпровських сіл у зв'язку з будівництвом Кременчуцького водосховища	145	Наказом МОН України від 10.10.2022 р. № 894 журнал «Краєзнавство» включено до Переліку наукових фахових видань України з історичних спеціальностей (категорія "Б")
Краєзнавство в особах	156	Журнал включено до бази даних Google Scholar, Slavic Humanities Index, Україніка наукова.
Олександр Лисенко (м. Київ), Олександр Перехрест (м. Черкаси). Невтомний трудівник краєзнавчої ниви (до 75-річчя Григорія Голиша)	157	Усі права застережені. Передрук дозволено тільки за згодою редколегії.
Ольга Барвінок, Ігор Кривошея (м. Умань). Краєзнавчі пріоритети наукової школи професорки Тетяни Кузнець	167	Адреса редакції: 01001, м. Київ-1, вул. М. Грушевського, 4, кім. 212 тел.: (044)278-02-38, (044)279-13-88
Церковно-історичне краєзнавство: витоки та сучасний дискурс	175	E-mail: bazhancio@ukr.net
Надія Кукса (м. Чигирин). Церква Святого Пророка Іллі в Суботіві у нововиявлених джерелах XVIII століття	176	Електронна версія: www.history.org.ua www.nbuv.gov.ua www.nsku.org.ua www.kraieznastvo.history.or g/ua/en
Валерій Ластовський (м. Київ). Успенський Ірдинський (Виноградський) монастир на Смілянщині у XVIII ст.	181	© Національна спілка краєзнавців України, 2024
Літопис українського краєзнавства	189	© Інститут історії України НАН України, 2024
Зінаїда Священко, Олена Скрипник (м. Умань). Становлення та розвиток краєзнавчого руху в Уманській окрузі в 1920-х роках	190	
Ольга Лісовська, Ольга Скус (м. Умань). Краєзнавчий рух на Уманщині в 1990-ті роки: досвід, проблеми	196	
Володимир Зозуля (м. Черкаси). Організаційна та науково-експедиційна діяльність Національної спілки краєзнавців України на сторінках журналу «Краєзнавство» (2000–2024)	204	
Теоретико-методологічні засади освітнянського краєзнавства	212	
Наталія Чепурна, Василь Мельниченко (м. Черкаси). Краєзнавчий навчальний курс «Моя Черкащина» в закладах загальної середньої освіти	213	
Національна спілка краєзнавців України: панорама сучасного життя	220	
Світлана Архипова. Краєзнавча премія імені академіка Петра Тронька 2024 року	221	
Руслана Маньковська. Всеукраїнський краєзнавчий форум в Києві	224	
Тарас Нагайко. У Переяславі відбувся XIII Всеукраїнський історико-культурологічний форум «Сікорські читання»	226	
Огляди	228	
Валентин Лазуренко. Дослідження з історії бібліотечної справи на Черкащині	229	
Лариса Лисиця. Енциклопедичне видання з літературного краєзнавства	233	
Наталія Степанова. Історичні оповідання для наймолодших	236	
Вимоги щодо оформлення статей	238	